

6.8.2024

Kaupunginmuseon lausunto Mannerheimintie 6 asemakaavan muutosehdotuksesta

HEL 2023-008993 T 10 03 03

Asemakaavapalvelut on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Mannerheimintie 6 tontin asemakaavan muutosehdotuksesta. Hankkeessa rakennuksen modernit vuonna 1977 suunnitellut korostuskerrokset korvataan uudella korotusosalla ja tämän yläpuolelle sijoittuvalla ullakko-kerroksella. Kaupunginmuseo on tutustunut hankkeen viitesuunnitelmaan sekä osallistunut hankkeesta käytyyn kaavaneuvotteluun. Kohteesta on valmistunut rakennushistoriallinen selvitys, Trium Arkkitehdit Oy, 10.10.2016. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennus- ja kulttuurihistoriallisten arvojen vaalimisen näkökulmasta.

Rakennushistoriaa

Mannerheimintie 6 tontti on muodostunut kaupungin laajennuttua 1800-luvun alkupuolella nykyisen Mannerheimintien länsipuoleiselle esikaupunkialueelle. Suurikokoisen tontin ensimmäinen omistaja oli kirjuri Lampenius vuonna 1826, jolta omistus siirtyi pian kauppias Zviloffille, joka rakennutti tontille ensimmäiset puurakennukset. Zviloff myi tontin kauppias Tabunoville vuonna 1839. Tätä ennen 1830-luvulla suurikokoinen tontti oli jaettu nykyisen tontituksen mukaisesti kolmeen osaan, nykyisiin Mannerheimintie 4, 6 ja 8 tontteihin.

Tabunovin leski Tatjana oli testamentissaan määrännyt nyk. Mannerheimintie 6 tontin myytäväksi venäläiselle kimnaasille, jonka rakennuttama koulu tunnettiin valmistuttuaan Tabunovin kouluna. Kolmikerroksisen koulurakennuksen suunnitteli aikansa merkittävin arkkitehti F.A. Sjöström vuosina 1883-84. Rakennus edustaa uusrenessanssin arkkitehtuuria ja on ilmeeltään palatsimainen. Puhtaaksimuurattua julkisivua aukottavat korkeat kaari-ikkunat, joiden väliin sijoittuu klassinen pilasterijako. Julkisivuarkkitehtuurin ominaispiirteet yhdistyvät samanaikaisesti rakennettuun Ateneumin julkisivujäsentelyyn.

Mannerheimintie 6 on käynyt läpi poikkeuksellisen määrän muutosvaiheita. Vuonna 1919 koulurakennuksen tiloihin sijoittui Stenmanin taidesalonki. Rakennukseen sijoittui varhain vuonna 1921 elokuvateatteri, joka hyödynsi kohteen avaria salitiloja katutasossa. Uusi liikejulkisivu katotasoon rakennettiin 1929 jolloin elokuvateatterin tilat muuttuivat myymälöiksi. Uuden liikejulkisivun klassisen ilmeen suunnitteli arkkitehti Carl Olof Cronstedt. Kiinteistö uudistui vuonna 1936 Uuden Suomen toimitaloksi, jolloin siihen liitettiin uusi eleetön, moderni korotuskerros

6.8.2024

arkkitehti Jalmari Peltosen suunnitelmien mukaan. Rakennuksessa toimi pitkään korkeatasoinen, orientalistinen ravintola ”Pagod”, jonka sisustuksen suunnitteli arkkitehti David Frölander-Ulf. Sisustus säilyi pääosin ennallaan samoissa tiloissa toimineissa ravintoloissa aina 1970-luvulle asti.

Pohjakerroksen tilat muuttuivat Uuden Suomen toimitalossa 30-luvulla yleisöpalvelun vastaanottohalliksi. Komeassa sisäänkäyntikerroksen klassisessa hallissa oli kaksivärinen kivilattia, vaaleaksi maalatut seinät ja katto sekä kiiltävät, jalopuiset kiintokalusteet. Kattokerrokseen sijoituivat sanomalehden edustustilat. Ravintolatoiminta jatkui edelleen kolmannessa kerroksessa. Ravintolatilosta alkanut palo tuhosi kuitenkin rakennusta pahoin vuonna 1976.

Tulipalo edellytti laajoja korjaustoimenpiteitä kiinteistössä. Rakennusta korotettiin tässä yhteydessä kahdella kerroksella, jotka korvasivat aiemmin 30-luvulla rakennetun korotuskerroksen. Samalla rakennusta laajennettiin uudella pihasiivellä. Korotuksen ja laajennuksen suunnitteli arkkitehti Kalle Vartola. Toimenpiteet mahdollistava kaavamuutos tehtiin vuonna 1978. Alkuperäisen koulurakennuksen julkisivu ja arvokas säilynyt porrashuone suojeltiin samalla asemakaavassa merkinnällä ark.

Kalle Vartolan vuonna 1977 suunnittelemaan korotuskerrokseen sijoitui avointa toimitilaa. Toisessa kerroksessa sijaitsi tunnettu ravintola Mikado, jonka tilat uusittiin tässä yhteydessä. Uudisrakennusosaan sijoitui kolme salia käsittävä elokuvateatteri Studio 123. Teatteri oli Helsingin ensimmäisiä monisaliteattereita, edustaen alan uudenlaista toimintamallia. Studion toiminta päättyi vuonna 1999. Ravintola Mikadon seuraajana viimeksi toiminut DTM sulki meluhaittojen johdosta ovensa vuonna 2020.

Vuoden 1977 korotuskerrokset olivat suhteellisen matalaa tilaa. Vanhan koulurakennuksen kerrokset olivat salitilojen johdosta korkeita, mistä syystä korotuskerrokset jäivät mataliksi yhtenäisen räystäslinjan saavuttamiseksi. Uudet kerrokset rakennettiin julkisivulinjasta porrasteisesti sisäänvedettynä, kulmiltaan viistettyinä, korkeaa ullakkomaista vesikattomuotoa mukaillen. Kaupunkikuvallinen vaikutelma on kahtalainen: toisaalta korotuskerrokset sopeutuvat maltillisesti alkuperäiseen arkkitehtuuriin taustalle vetäytyvien ullakkokerrosten tapaan. Samalla korotuskerrokset kuitenkin vetäytyvät yhtenäisestä räystäslinjasta ja rakennus eroaa ympäröivästä kaupunkirakenteesta. Se on ainoa Mannerheimintien itäpuolen historiallisista rakennuksista, jota on nykyäänä korotettu modernein korotusosin, purkamisen sijaan. Kohde erottuu myös tästä syystä ympäröivästä kaupunkikuvasta.

6.8.2024

Lausunto

Mannerheimintie 6 kohde sijoittuu kaupunkikuvallisesti huomattavan näkyvään sijaintiin Mannerheimintien varrelle, Esplanadien päätenäkymään. Kohteen rakennushistoria on poikkeuksellisen kerrostunut, ja sillä on ollut historiallista merkitystä koulurakennuksen ohella kaupunkikulttuurin pitkäikäisenä tapahtumapaikkana. Rakennuksen arkkitehtuurissa on nykytilanteessa ratkaistu tasapainoisella tavalla historiallisen ja modernin korotusosan suhde, vaikkakin kaupunkikuva on yhtenäisen räystääs- ja katulinjan osalta rikkonainen. Asemakaavamuutoksen viitesuunnitelmassa korvataan rakennuksen kaksi korostuskerrosta uudella rakennusosalla, lisäksi kokonaisuuteen liittyy uusi ullakkokerros kattoterasseineen.

Kaavamuutoksessa tulee turvata vuonna 1884 valmistuneen koulurakennuksen rakennus- ja kulttuurihistoriallinen arvo. Suojeltavia kohteita ovat julkisivun lisäksi pääporrashuone, sekä myös vuonna 1929 muutettu liikekerroksen julkisivu. Pääporrashuone tulee mainita kaavan suojelumääräyksessä erityisenä suojeltavana tilana. Suunniteltavat uudisrakennusosat tulee hyvin sopeuttaa Mannerheimintien ja Esplanadien arvokkaihin kaupunkinäkymiin. Kaupunginmuseo suosittaa suunnittelun lähtökohdaksi itsenäistä ja hallitusti erottuvaa korotusta, joka laadukkaiden materiaalien, yksityiskohtien ja mittasuhteiden kautta liittyy alkuperäiseen rakennukseen. Korotusosaa ei tule arkkitehtuurin aiheiltaan sopeuttaa suojellun julkisivun muotoja toistaen. Ratkaisu löytyy eri vaihtoehtoja vertailemalla.

Uusi ullakkokerros sijoittuu kaupunkikuvassa ullakkorajauksen sisäpuolelle, ehjää räystäslinjaa tukevalla tavalla. Ullakkokerroksen lasikaitteet eivät saa ulottua visuaalisesti häiritsevästi räystäslinjan läheisyyteen. Kattokerrokseen liittyvien lasirakenteiden tulee olla heijastamattomia. Kaupunginmuseolla ei ole muuta lausuttavaa hankkeesta.

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36972
mikko.lindqvist(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö